
GRĀMATAS UN LASĪŠANA

— 10 iemesli, lai lasītu grāmatas
digitālajā laikmetā —

Miha Kovāčs. LASU, TĀTAD ESMU

Tie, kuri pieskaita sevi pie aizrautīgiem lasītājiem, noteikti jau ir ieguvuši informāciju par lasīšanas pozitīvajām īpašībām, bet tie, kuri vēl šaubās, vai ir vērts lasīt grāmatas digitālajā laikmetā, kad informācija un izklaide ir pieejama dažādos citos elektroniskos veidos un resursos, Ļubļanas Universitātes Bibliotēku, informācijas zinību un grāmatniecības nodaļas profesora Miha Kovāča grāmata “Lasu, tātad esmu” var nostiprināt pārliecību, ka grāmatu lasīšana spēj uzlabot dzīves kvalitāti.

Miha Kovāčs piedāvā desmit svarīgus iemeslus, kas iedvesmo lasīt grāmatas digitālajā laikmetā.

Mērķis nav pievērsties tikai digitālā vai drukātā satura patērēšanai, bet iespējai abus integrēt un iegūt no katra kaut ko vērtīgu savai pašattīstībai.

Kovāčs atzīst, ka “lasītprasme ir pārāk nopietna lieta, lai par to savā starpā sarunātos tikai eksperti”.

Ir vērtīgi uz klausīt reālu pieredzes stāstu un padomus no patiešām pieredzējuša lasītāja, jo autors grāmatā ne tikai dalās ar interesantiem faktiem, pētījumiem un secinājumiem, bet arī īstām aizrautīga lasītāja emocijām.

Autors piecus gadus ir sadarbojies ar 180 zinātniekiem no Eiropas, ASV un Izraēlas, kas specializējušies ekrāna tehnoloģiju izraisīto lasīšanas paradumu un lasītprasmes izmaiņu izpētē.

Ja proti labi lasīt, redzi un dzirdi vairāk

Ikviens ir aicināts aizdomāties, kāpēc lasīt vai nelasīt, un kādi varētu būt ieguvumi katrā no šīm izdarītajām izvēlēm.

Kā pirmo iemeslu par labu lasīšanai, autors min iespēju redzēt un dzirdēt vairāk. Lasīšana paplašina redzesloku un veicina izpratni par notikumiem, cēloņiem, sakarībām un daudz ko citu. Lasot šķiet pat diezgan reāli sevī attīstīt pētnieka un atklājēja garu.

Ja lasi, Tev ir plašāks vārdu krājums, tādēļ vari domāt par vairāk lietām

Miha Kovāčs izceļ domu, ka “lasīšana, kas paplašina un padziļina vārdu krājumu, ir viens no domāšanas pamatiem”, un papildina, ka “jauni vārdi, agrāk zināmu vārdu jaunas nozīmes un jaunas domu saknes ir pamata nosacījums radošai domāšanai”.

Lasīšana var palīdzēt domāt jaunās kategorijās un arī reālajā dzīvē risināt dažādas problēmas un pārvarēt sarežģījumus, jo prāts kļūst tam daudz atvērtāks.

Ja garāku tekstu lasi uz papīra, to saproti labāk nekā lasot ekrānā

Miha Kovāčs vērš uzmanību, ka izvēle starp lasīšanas formātiem mainās atkarībā no teksta sarežģītības, jo garāki un sarežģītāki teksti joprojām tomēr labprātāk tiek lasīti papīra formātā.

Autors uzsver, ka “lasīšana koncentrē mūsu uzmanību, nomierina un virza mūs uz jauniem izaicinājumiem”.

Mūsdienu steidzīgajā ritmā tā ir privilēģija – starp daudz un dažādiem darbiem atvēlēt laiku garāku tekstu lasīšanai un izmantot to kā iespējamu relaksācijas metodi.

Ja izmanto ekrānu un lasi grāmatas, iemācies domāt divos dažādos veidos

Kovāčs kā piemēru min iespēju ar viedtālruna palīdzību apstrādāt informāciju par valodnieciski un kulturāli svešu vidi un reaģēt uz tūlītējiem vides izaicinājumiem, kas ir saistīts ar spēju ātri un efektīvi apstrādāt informāciju ekrānā, taču spēja ilgstoši un padziļināti domāt, ir atkarīga no grāmatu lasīšanas drukātā formā, un cilvēkam ir nepieciešamas abas šīs minētās spējas.

Tikai ātra informācijas pārlūkošana kā galvenais lasīšanas veids var iznīcināt spēju ilgstoši padziļināti lasīt, un mēs vairs nespēsīm to aktivizēt pat tad, kad saskarsimies ar tekstu drukātā grāmatā. Bez šīs spējas ilgtermiņā mēs ar efektīvi apstrādātajiem datiem neko daudz nevarēsīm iesākt.

Ja lasi daiļliteratūru, vieglāk saproti citus cilvēkus

“Daiļliteratūras lasīšana ir viena no efektīvākajām empātijas treniņa formām”, ja lasi, ir iespēja izprast labāk ne tikai citus, bet arī sevi.

Uzreiz iedomājos tos brīžus, ja kādreiz man nepatīk grāmatas varoņa rīcība, tad uzdodu sev jautājumu– kāpēc? Kāpēc es nesaprotu, kāpēc es to nepieņemu vai man tas būtu jāpieņem, kādas ir manas vērtības šajā jautājumā? Atbildot sev patiesi, rodas daudz materiāla sevis analīzei.

Kovāčs atzinis, ka ar “lasīšanas palīdzību iejūtas citu, bieži vien no sevis radikāli atšķirīgu cilvēku ādā, tādējādi veidojot distanci pret savām tieksmēm, emocijām un vērtībām, tās pārbaudot, apšaubot un pēc tam tās mainot vai nostiprinot”.

Bērni, kas aug lasošā vidē, dzīvē sasniedz vairāk

Šeit jāpievērš uzmanība situācijai Latvijā, kad pie mums ir aktuāls satraukums par lasītprasmes pasliktināšanos, jo, pēc pētījumu datiem, “valstis ar attīstītāku lasīšanas kultūru parasti ir inovatīvākas un laimīgākas, nekā tās, kurās lasīšanas kultūra atpaliek” – laba motivācija lasīt grāmatas ne tikai, lai attīstītu savu individuālo personību, bet arī sabiedrību kopumā.

Starp lasītājiem ir vairāk apmierinātu un radošu cilvēku nekā starp nelasītājiem

Visinovatīvākie, visvairāk lasošie un visapmierinātākie cilvēki dzīvo Eiropas ziemeļrietumos (Somijā, Dānijā, Norvēģijā, Zviedrijā).

Inovācijas, lasīšanas paražas un dzīves apmierinātība ir savstarpēji saistītas.

Lasīšana ir piepūle, ja mazliet paveicas - arī prieks

Miham Kovāčam grāmatu lasīšana ir piepūle, kas viņam sniedz baudu, jo viņš mācās domāt – prasme lasīt rada gandarījumu, tāpat kā sporta treniņš – rezultāts varbūt nav ieraugāms uzreiz, bet tikai pēc kāda laika, taču šī prāta piepūle ir nepieciešama attīstībai ilgtermiņā.

Lasi un tu būsi!

Lasīšana svešvalodā ir logs uz svešu pasauli, caur kuru ieraugi arī mājas

Valoda, kas mums ielikta šūpulī, ar kuru kopā izaugam, kas saplūdusi ar apkārtējo vidi, ir valoda, kurā mums visvieglāk paust vārdos savas domas un emocijas.

Taču daudzvalodība ir kognitīva priekšrocība: runājot un lasot dažādās valodās, mēs atveram durvis jaunām pasaulēm.

Ja runājam un lasām divās vai pat trīs valodās, mēs varam saskatīt, sadzirdēt un saprast vairāk nekā tie, kas lasa tikai vienā valodā.

Lasot grāmatas, iemācies domāt pats ar savu galvu

“Ja pratīšu analītiski domāt un būšu empātisks, tiešsaistes resursi man ievērojami palīdzēs meklēt un atrast dažnedažādākos risinājumus.

Ja nepratīšu domāt, internets tikai pastiprinās manu mulķību” -

ja nav spējas kritiski izvērtēt sniegto informāciju, var uzķerties uz bagātīgiem dezinformācijas piemēriem, tāpēc ir jāprot ne tikai lasīt, bet arī domāt līdzī un saprast.

